

ISAAK BÀBEL

La Cavalleria Roja

Traducció actualitzada de MONIKA ZGUSTOVA
Edició definitiva

Proa

ISAAK BÀBEL

LA CAVALLERIA ROJA

Traducció actualitzada de Monika Zgustova

Edició definitiva

Proa

Proa
A Tot Vent

Títol original: *Konarmija*

Primera edició: setembre del 2017

© de la traducció: Monika Zgustova
Una primera versió, incompleta, d'aquesta obra
va ser publicada a Edicions 62 l'any 1986.

© de la il·lustració de la coberta: Pòster de propaganda per allistar-se a la Cavalleria Roja (1920). Photo 12/UIG/Getty Images

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-679-4
Dipòsit Legal: B. 15.600-2017
Composició: Víctor Igual, SL
Impressió: Liberduplex

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

SUMARI

Presentació de Monika Zgustova	9

LA CAVALLERIA ROJA

El pas de Zbrutx	19
L'església de Novograd	23
La carta	29
El cap de la remunta	37
<i>Pan Apolek</i>	41
El sol d'Itàlia	53
Guedali	59
La meva primera oca	65
El rabí	71
El camí cap a Brodi	75
Tractat sobre la tatxanka	79
La mort de Dolguixov	85
El cap de la segona brigada	91
Saixka el Crist	95
Autobiografia de Matvei Rodiόνitx Pavlitxenko	103
El cementiri de Kozina	113
Pristxepa	115
Història d'un cavall	117

Konkin	123
Berestetxko	129
La sal	135
El vespre	141
Afonka Bidà	145
A l'església de Sant Valentí	155
El cap d'esquadró Trúnov	163
Els dos Ivans	175
Continuació de la història d'un cavall	187
La vídua	189
Zamóstie	197
La traïció	203
Txesnikí	211
Després de la batalla	219
La cançó	225
El fill del rabí	231
Argamak	235
El petó	245
Gristxuk	255
Eren nou	257

EL PAS DEL ZBRUTX

El cap de la Sisena Divisió ha comunicat que Novograd-Volinsk ha estat presa de matinada. L'estat major ha sortit de Krapivno mentre que el nostre comboi s'estén en una tumultuosa rereguarda per la carretera que condueix de Brest a Varsòvia, la ciutat construïda per Nicolau I sobre els ossos dels mugics.

Al nostre voltant floreixen camps de roselles purpúries, el vent de migdia juga amb el sègol groguenc i el fajol virginal s'alça contra l'horitzó com un mur d'un monestir llunyà. El plàcid Volin es doblega, fuig de nosaltres cap a la boira perlina dels boscos de bedolls, s'arrossega pels pujols plens de flors i amb les mans debilitades s'embrolla en els matolls de llúpol. Un sol rogenic roda pel cel com un cap degollat, una llum dolça s'encén en les esclatxes dels núvols i les banderes de l'ocàs onegen damunt dels nostres caps. L'olor de la sang vessada ahir i la dels cavalls morts s'instal·la en la fredor vespral. El Zbrutx ennegrit murmura i retorça els escumosos nusos dels seus ràpids. Tots els ponts estan destruïts i hem de travessar el riu pel gual. Una lluna majestuosa jeu damunt les ones. Els cavalls s'endinsen en el riu fins al llom, esquitxades

sorolloses xipollegen entre milers de potes. Algú que s'ofega renega i llança insults contra la Mare de Déu. Les taques negres dels carros cobreixen el riu ple de sorolls sords, xiulets i cançons que ressonen sobre el serpenteig de la lluna i les sinuositats fulgurants.

Ben entrada la nit arribem a Novograd. A l'allotjament que m'han destinat hi ha una dona embarassada i dos jueus pèl-roigs de coll prim; el tercer dorm arribat a la paret, amb el cap tapat. També hi ha armaris destrossats, esquinçalls d'abricos de pell femenins per terra, excrements humans i trossos de la vaixel·la sagrada que els jueus fan servir només un cop l'any, per Pasqua.

—Netegi tot això —li dic a la dona—. En quina brutícia viviu, gent...

Els dos jueus s'alcen del seu racó. Tot fent petits salts sobre les soles de feltre recullen els trossos de terra del terra; salten en silenci com micos, tal com ho fan els japonesos en el circ, balancejant els colls que s'inflen. Estenen per a mi, a terra, un edredó foradat i m'ajec de cara a la paret, al costat del tercer jueu, el que dorm. Una atemorida misèria es replega sobre el meu jaç.

Tot va morint en silenci i tan sols la lluna, que s'abraça amb les mans el seu rodó cap refulgent i despreocupat, vagareja sota la finestra.

Ajagut sobre l'edredó foradat, estiro les cames inflades i m'adormo. Somio el cap de la Sisena Divisió. Sobre un poltre feixuc persegueix el comandant de la

brigada i li engega dues bales als ulls. Les bales travesen el cap del comandant de la brigada i els seus ulls cauen a terra. «Per què has obligat la brigada a fer mitja volta?», cridava Savitski, el cap de la Sisena Divisió, al ferit. En aquest instant la dona embarassada em passa els dits per la cara i em desperto.

—*Pan** —em diu—, vostè s'agita i crida en somnis. Li faré el llit en un altre racó perquè aquí dona empentes al meu pare...

Aixeca del terra les seves cames primes i el seu ventre rodó i enretira la flassada que cobreix l'home adormit.

És un ancià mort estirat d'esquena. Té el coll arrencat, el rostre obert per la meitat i a la barba miques de sang blavenca com trossos de plom.

—*Pan* —diu la jueva, mentre sacseja el meu edredó—, els polonesos li pegaven i ell els suplicava: «Mateu-me al pati interior perquè la meva filla no em vegi morir». Però ells van fer segons els convenia, i el meu pare va morir en aquesta cambra pensant en mi... I ara vull saber —va exclamar de sobte aquella dona amb una força terrible—, vull saber en quin lloc del món trobaríeu un pare com el meu...

* *Pan* significa senyor en polonès; *pani* correspon a senyora. (N. de la t.)

L'ESGLÉSIA DE NOVOGRAD

Ahir vaig anar amb l'informe a veure el comissari que s'allotjava a l'antiga casa del capellà. *Pani* Eliza, la majordona del jesuïta, em va rebre a la cuina. Em va servir un te de color ambre amb galetes. Aquelles galetes feien olor de crucifix. Estaven cuites amb el suc astut i l'aromàtica fúria del Vaticà.

A l'església, adossada a la casa, tronaven les campanes, que brandava un campaner boig. El vespre era ple d'estels de juliol. Tot sacsejant, atenta, els cabells grisos, *pani* Eliza em va servir pastes seques i jo assaboria amb plaer el menjar dels jesuïtes.

Aquella vella polonesa em tractava de *pan*; al llinard, en posició de fermes, hi havia dos ancians de cabells grisos i orelles cartilaginoses, i en la pèrfida penombra es distingia la sotana d'un monjo. El *pater* havia fugit però hi havia deixat un substitut, *pan* Romuald.

Castrat, amb veu nasal i cos de gegant, Romuald ens tractava de «camarades». Amb un dit groguenc recorria el mapa per tal d'indicar-nos els punts de la derrota polonesa. Pres d'un amarg entusiasme enumerava les desgràcies de la seva pàtria. Deixem que un

oblit benèvol s'endugui el record de Romuald, que ens va trair sense compassió i va ser afusellat sobre la marxa. Però aquell vespre la seva sotana estreta cruixia amb el contacte de cada cortina, escombrava rabiosament tots els camins i somreia a qualsevol que volgués beure vodka. Aquell vespre, l'ombra del monjo s'arrossegava darrere meu amb impertinència. Hauria pogut esdevenir bisbe, aquest *pan* Romuald, si no hagués estat espia.

Vaig beure rom amb ell. L'alè d'una forma inaudita de vida centellejava sota la runa de la casa del capellà, i les seves temptacions insinuants m'exhaurien. Oh, aquells crucifixos menuts com talismans de cortesana, aquell pergami de les butlles papals, i aquell setí de les cartes femenines podrides entre la seda blava de les armilles!

Et veig encara, monjo infidel, amb el teu hàbit de color lila, amb les teves mans inflades, la teva ànima, tendra i implacable com la dels gats, veig les ferides del teu Déu destil·lant semen, l'aromàtic verí embriagador de donzelles.

Beviem rom tot esperant el comissari que encara no havia tornat de l'estat major. Romuald va caure en un racó i es va adormir. Dormia tremolant, i en el jardí, darrere de la finestra, sota la negra passió del cel, l'avinguda d'arbres s'omplia de mil colors. Roses assedegades es gronxaven sota el crepuscle. Llampecs verds flamejaven a les cúpules dels arbres. Un cadàver despullat jeia al peu d'un pendís. I la resplendor de la

lluna corria damunt les cames exànimes amplemment separades.

Vet ací Polònia, vet ací la superba aflicció de Rzeczpospolita.* Jo, intrús forçat, estenc el pollós matalàs en un temple que el seu capellà ha abandonat i recolzo el cap en infòlios que canten els afalacs del totpoderós i sereníssim cap d'Estat Józef Piłsudski.

Hordes d'indigents vagaregen per les teves antigues ciutats, oh Polònia, i el cant de la unió de tots els serfs retrona damunt d'elles. Malaurada tu, Rzeczpospolita, malaurat tu, príncep Radziwiłł, i tu, príncep Saniega, efimers insurgents!

El meu comissari no havia tornat encara. El vaig anar a buscar a l'estat major, al jardí, a l'església. Les portes de l'església eren obertes. Vaig entrar i em van sortir a l'encontre dos cranis argentins que brillaven sobre la tapa d'un taüt esberlat. Esverat, em vaig precipitar cap a baix, a la cripta. Una escala de roure conduïa des d'allà fins a l'altar. Vaig veure una gran quantitat de llums que centellejaven en l'altura, sota la mateixa cúpula. Vaig distingir el comissari, el cap de la secció especial i els cosacs amb espelmes a la mà. Van respondre al meu crit feble i em van conduir fora de la cripta.

Els cranis, que resultava que no eren sinó meres entalladures del cadafal de l'església, ja no m'espanta-

* República en polonès. (*N. de la t.*)

ven i tots plegats vam continuar l'escorcoll. Es tractava d'un escorcoll començat després d'haver descobert una pila d'equip militar a casa del capellà.

Els nostres uniformes lluien els caps dels cavalls brodats a les mànigues, xiuxiuejàvem i fèiem dringar els esperons mentre voltàvem per l'edifici sonor amb les espelmes que gotejaven. Les verges guarnides amb pedres precioses vigilaven el nostre camí amb les seves pupil·les rosades de ratolí, les flames ens rebotaven entre els dits, les ombres quadrades es crispaven sobre les estàtues de sant Pere, sant Francesc, sant Vicenç, sobre les seves galtes enrojolades i arrissades barbes pintades de carmí. Donàvem voltes i buscàvem. Sota els dits ens saltaven els botons d'os, s'obrien icones, tallades pel mig, que descobrien soterranis i grutes entapissades amb floridura. Era un temple antic i ple de misteri. Els seus murs lluents amagaven passadissos secrets, nínxols i portes que s'obrien silenciosament de bat a bat.

Oh ximple capellà que havies penjat en els claus del Salvador les cotilles de les teves parroquianes! Darrere del tabernacle vam trobar una maleta amb monedes d'or, una bossa de tafilet amb bitllets de banc i uns estoigs de joies de París amb anells de maragdes.

Després vam comptar els diners a la cambra del comissari. Columnes d'or, tapissos de diners, vent impetuós bufant sobre la flama de les espelmes, follia inhumana en els ulls de *pani* Eliza, el riure tronador de

Romuald i el bram incessant de les campanes tocases per *pan* Robacki, el campaner boig...

—Fora! —em vaig dir a mi mateix—, lluny d'aquestes madones que fan l'ullet i que van ser enganyades pels soldats...